

Beletristica, sciintie, arte, viétia sociala, moda.

Totu-odata organulu publicatiuniloru „Societátií pentru fondu de teatru natiunalu.“

<p>Pest'a domineca 22 nov. 4 decemv.</p>	<p>Va esi in fia-care domineca, cu portrete si alte ilustratiuni; ca premiu se dan tablouri pompose. La fia-care numeru se alatura o edla de romanu.</p>	<p>Pretiuulu pentru Austri'a pe jul.-dec. 5 fi. penrru tablou 80 cr. Pentru Romani'a pe jul.-dec. unu galbenu, pentru tablou trei sfanti.</p>	<p>Nr. 47.</p>	<p>Cancelari'a redactiunii Strat'a Dunarei Nr. 3, unde sunt a se adresá manuscriptele si banii de prenummeratiune.</p>	<p>Prenumeratiunile se potu face la tote postele. Pentru Romani'a in libra- ri'a dloru Socecu et comp. in Bucuresci.</p>	<p>Anulu VI. 1870</p>
--	--	--	--------------------	--	--	-------------------------------

Vraji, farmece, descantece.

Intre secretele cele mari si vechie ale poporului romanu sunt si *vrajile*, *farmecele* si *descantecele*.

Vrag slavenesce insémna dracu, diavolu, *vraziti* a *vragi* (vraji) adeca: a draci, a lucrá cu puterea diavolului.

Farmecu, din grecesculu *farmacon*, trecutu si in limbele romanice cu intielesu deosebitu, si la noi insémna de a face ceva cu influintia a supra altui'a, a-lu *incantá*, p. e. a face pe cine-va sê iubésca, a face ca vac'a cui-va sê si piérda laptele.

Descantecu, din cantu si prepositiunile de ex, a face ceva ca sê se strice influinti'a farmecului, incantárii. — Actulu in sensulu strinsu se dîce: *Farmecatura*, *descantatura*. Acea e atacátoria, acést'a e aperatória.

In amendóue actele, farmecatórea séu descantatórea lucra cu invocarea unei poteri divine si cu puterea sa, pana ce in *vraji*, *vrajitórea* face *vrajitur'a* cu ajutoriulu unei poteri diavolesci, cu asié anumitu, duhulu necuratu.

Mi-am datu trud'a de a culege date si pe acestu terenu misteriosu alu poporului, si culegandu vr'o 50 de farmece si descantece, am

ajunsu a cunósce natur'a si caracterulu loru. *Vrajitura* — in intielesulu strinsu nu am potutu capetá nici pe bani, pentru cá *vrajitóriele* nu cutéza a descoperí ce-va, temendu-se de judetiu séu de diavolu. *Vrajitur'a* se referéza la aducerea si scóterea dracului din balta ori din riu, sê spuna atare taina p. e. unde sunt boii furati? séu la tramiterea dracului a supra cui-va ca sê-lu omóra. Poveste pe acestu terenu am audítu destule, inse totu omulu desceptu le afla de minciuni si prostii góle.

Dupa acést'a introducere, ar fi intrebarea: cá óre au farmecele si descantecele ce-va insemnatate si pretiu? ca sê le bagámu in séma pe campulu literariu?!

Respunsulu e, cá au pretiu mare.

1. Pentru cá fiindu ele poesía poporala, e unu productu alu geniului poporului romanu.

2. Pentru cá ele sunt in legatura cu nesce fintie mitologice romane vechie din Itali'a, si cu fintie mitologice romane de adi, si asié si in ele se cuprinde elementu de mitologí'a daco-romana.

3. Pentru cá prin ele s'au sustienutu multe cuvinte latine, ce nu se audu in limbagiulu de tóta diu'a, si asié se amplifica dictiunariulu romanu.

4. Pentru că unele sunt în legatură cu vindecări, medicin'a de casa a poporului nostru, deosebi cu botanic'a (Flor'a Duciei, terenu nou de studiatu) basate pe pracs'a de vécuri multe.

Insusîrile, prin cari se scade pretiulu farmecelor, și descantecelor, sunt:

1. Multe sunt în legatură cu nesce fapte superstitiose (de credința desiertă) p. e. a aruncă brâulu pe cosiu în susu, și prin acést'a a tramite iubirea în form'a sierpelui; a taiá cu cutítulu în aeru, și prin acést'a a infrange sagetaturele din trupu, a spelá títîn'a usiei, a o mulge, și prin acést'a a aduce laptele îndereptu la vaca, etc.

Aceste sunt produse cu scopu, ca sê apara ce-va misteriosu, ce-va supranaturalu înaintea morbosului, pentru că vorbele descantecului, arare-ori potu aduce pe morbosu în uimire — ca astfelu de superstitiune.

2. În multe se întempla abusu, deosebi în acele, cari au legatură cu medicin'a de casa, pentru că se facu și otraviri, firesce mai de multe ori cu voi'a farmecatôriei.

Despre însemnatatea vrajiturei (dracitura, diavolitura pe romanía) pana acú nu potu díce mai multu, dar și acele trebuie sê aiba cam asemenea insusîri, cu tendința rea de a strică cu ajutoriulu diavolului, carele traiesce numai în credinți'a desiertă și în mîntea celor nepri-ceputi.

Dupa cele deslucite pana aci, ar fi înca întrebarea: „Câ óre se póte crede în farmece și descantece, și óre este folosu din ele?“

Eu, carele am tendinți'a de a curatî parerile poporului de tóte superstitiunile, trebuie sê graiescu adevéru cu dînsulu, ca sê-i potu spune ce e neadeveru.

Asié dara respundu, că se póte crede în ele, și este folosu din ele!

Se póte crede în ele, pentru că multí au bóle (betesiuguri) numai închipuite, hipocondrice. — Acestora mai multu li ajuta o vindecare fantastica, supranaturala, și farmecele, descantecele sunt spre acestu scopu cele mai acomodate. O nebunía se póte scóte din capulu altuia mai lesne éra numai cu nebunía, dupa proverbiulu: cuiu cu cuiu se scóte afara, pentru că aci mare pondu și influința are *credin-ti'a în ele*, și celu ce crede, se vindeca; dupa dîs'a din sant'a scriptura: crede, și te vei mantuí!

Este folosu din ele, pentru că, precum am mai pomenitu, sunt încopciate cu medicin'a de casa. Medicin'a, aplicata bine, la morbu anu-

mitu, ajuta; dar afara de medicin'a de casa, ce stâ partea mai mare din ierburi folosite și în apoteca, și a nume pentru aburâri, afumâri, alifii etc. farmecatôriele în unele facature se folosescu și de magnetismu animalu (despre acésta descoperire noua voiú serie în brosiur'a ce am de cugetu a o publicá sub „Farmece și descantece.“) Éta caus'a adevérata, pentru ce poporulu romanu nu se folosescu adescori de doctorii de medicina. pentru că în adevéru sunt femei — dara rare — cari știu face lécuri și vindeca, éra multe numai însiéla, ca sê traésca mai usioru, și adeseori cu nepriceperea lorú (ce despre doctori nu se póte usioru presupune) aducu pe bolnavu în morbu mai mare și la mórte, avendu díle!

Din tóte aceste se vede, că farmecele și descantecele au *pretiú și adescori sunt de folosu, pentru liniscirea sufletului, anímci, și pentru vindecarea bólei*; în urmăre numai déca le cunós-cemu, potemu ști valórea lorú, și preste totu sunt mai nevinovate decum se credea pana acum, pana nu s'a descoperitu însemnatatea lorú.

Voiú comunicá aci unu descantecu în legatură cu medicin'a de casa.

Descantecu de muscatur'a sierpelui.

Descantatórea aprinde tamâia și o pórta pe langa muscatura, apoi ia unu cutítu aramitu și lu-tiene întorsu îndereptu în man'a drépta și pare că totu vre sê împunga ce-va la spatele ei, și descanta.

Multe descantece sunt încopciate cu atari medicaminte, ce cu greu se impartasiescu altora, din cauza că descantatórea si-teme profesiunea și si-perde venitulu. — Elen'a Andreiu din Oraviti'a romana, carea mi-a dictatu aceste, vindeca în urmatoriulu modu:

1. Se ia o pétra alba curata, și se arde în focu, pana se face ca jarulu, apoi se pune pe unu tenieru de pamentu, se vérsa apa nenceputa pe pétra și muscatur'a *se aburéza*.

2. În o óla se pune jaru, și se arunca 7 bómbe de cucuruzu, 7 de tamâia, și muscatur'a *se afuma*.

3. Se topesce untu de vaca, oleu de lemnu și céra galbena, din tóte câte 7 bómbe séu stropi și facandu-se unsóre, se pune pe unu petecu de canepa (panza) și *alifi'a* calda se pune pe muscatura.

La tóte vindecárilé se repetiesce descanteculu:

Lécu sê fia
De la Santa María,

De la ea
Si din man'a mea.

Tu spurcate si pocite,
Tu isdate si stricnite,
Isbite si sagetate,
Din alergate cu muscate, —
Sierpe din riu petrosu,
Sioperla din campu tufosu,
Ce ai cursu si alergatu ?
Muscatu si imflatu,
Gamfatu si sagetatu,
Pe Georgiu, nevinovatu ? !

Au nu scii spurcate,
Si inveninate,
Câ eu-su descantatória,
Si Santa Maria lecuitória ?
Cursei si alergai
Cu cutítulu te taiâia,
Cu tamâia te tamaiâi
Cu limb'a descantai,
Cu piciorulu de doi copii,
De gemeni te pripi, *)
Si in aeru te gonfi.

Du-te spurcate, sagetate
Cu muscâri inveninate,
Din picióre si mani,
Din madua si veni,
Din sange, din carne,
Din pele, din ranc,
Du-te ! nu te imflá,
Sagetá si spurcá,
Câ aci nu-i locu de muscatu,
De coptu si de *huriatu*,
De isdatu si sagetatu,
Ci i locu de altariu
Si de santíri mari
De numele lui Ddieu,
Si a santu fiului seu,
Câ eu m'am botezatu
De satan'a m'am lapedatu,
Ér tu sê mugí si sê sâri
Sê fugi si sê peri.
Ca rón'a de sóre,
Ca spum'a de mare,
Georgiu sê fia curatu,
Ca aurulu stracuratu,
Ca stéu'a de pe ceriu,
Ca rón'a de pe flori

*) Descantatória dîce, câ acele muieri, cari s'au nascutu ca gemeni, au potere fôrte mare de a farmecá, descantá, si vindecá.

Ca diu'a ce s'a botezatu
Si 'n biserica a tunatu !

Maria in ceriu lecuitória,
Elena pe pamentu descantatória —
Plat'a babei sê se scia !

At. M. Marienescu.

Cup'a lui Stefanu.

Tintr'o manastire din trecutu remasa,
In domnesc'a sala se intinde mésa ;
Misailu presiede astu banchetu voiosu,
Si in timpulu mesei dîce dorerosu :

„Stefanu dupa mórte lasa mostenire
Arculu seu si cup'a l'asta manastire ;
Cu Cantemirescii Lesii au vinitu,
Si predandu locasiulu, arculu au rapitu.

Inse nu rapira cup'a minunata,
Ea traiesce inca de mirare . . . éta !“
Elu aréta cup'a . . . toti s'au minunatu,
Ea érá sapata dintr'unu matostatu.

Servii vérsa 'ntr'ins'a dulce tamâiósá,
Fia-cine 'nchina pentru o frumósá ;
Candu la celu din urma rondulu a venitu,
Misailu ia cup'a si-astfelu a vorbitu :

„Unde este timpulu celu de vitejía ?
Timpulu de mari fapte ? . . . vai ! n'o sê mai vía ?
A caditu Moldov'a, câ-ci ori-ce Romani
Se rosiescu la gandulu a mai fi stapani.

Ei imbrac'a mant'a de intieptiune,
Dar ca sê-si ascundia trist'a slabitiune :
Dar intieptiunea far' a cutezá,
E ca cutezarea, far' a cugetá.

Candu vedemu sfíosa patri'a romana,
Ni-aducemu a minte verb'a cea betrana :
Celu ce-i mai aprópe de mormentulu seu,
La ide'a mortii tremura mai reu !

Stefanu nu mai este . . . inse o sê vía
Alti Stefani cu viétia si cu barbatía ;
Déca timpulu de asta-di ne apésa greu,
Viitoriulu este a lui Domnedieu.

Inse pan' sê vía lantiulu sê ne rupa,
Nu va mai bé nimeni din acésta cupa ;
Candu unu sufletu mare se va aretá,
Hârburile cupei le va aduná !“

Dîce-arunca cup'a, si o sparge 'n tr'i...
Nimeni n'a strinsu inca hârburile ei!

D. Bolintineanu.

Ce este sub pamentu?

— Novela de Mauritiu Jókai. —

(Urmare.)

Barbatulu scóse unu tîpetu de desperare, elu voi sê se întórca, sê fuga de acolo, deschise usi'a, si cadîu peste pragu lesînatu.

Oliv'a si-chiamà servitorii, si li demandà sê duca pe marquisulu in apartamentulu seu, câ-ci i se facù reu; ea voiesce sê remana singura.

Óspetii in sal'a ospetiului rideau si dîceau in batjocura: „Ce mai mire e si acest'a, pe care in nóptea nuptiala lu-apuca ból'a epileptica!“ Toti compatimiau pe serman'a mirésa.

Ér aceea se preamblá in odai'a sa cu fati'a ardienda de bucuri'a resbunârii esecutate, ochii ei straluciau atâtu de multu...

Apoi se culcà in acelu patu tristu, care e acoperitu cu catifea, si batutu cu cuie de auru; acestu patu o asigurá, câ Malmont nu o va cetá in somnulu ei.

IV.

Dar ceea ce Oliv'a povestì marquisului Malmont, fu numai o fabula.

Admirabil'a femeia n'a amblatu la Issodune, nu a jefuitu mormentulu, nu a spartu cript'a, ci simplu a ordinaru la arangiatoriulu pompei funebrale de acolo totu acelu costum mortuariu, ce acel'a a pregatitu pentru Amali'a.

Déca ea ar fi facutu ceea ce enarà, ar fi descoperitu, câ — ce e dreptu — acoperisiulu cosciugului e deschisu, si câ si lintioliulu de mórte e datu la o parte, — dar in cripta nu mai existe nici unu mortu. Nevést'a ingropata a marquisului Malmont a disparutu de acolo; mormentulu e desiertu.

In nóptea aceea, in care muierea fu 'nmormentata, amantulu fidelu venì dupa dins'a, deschise usi'a de feru, rapì trupulu amantei sale, si lu-duse la sine a casa.

Elu nu voi s'ò lase acolo in acea casa singuraticu, ci doriá s'ò duca pe pamentulu seu natalu, si a o ingropá acolo, ca odinióra apoi sê-lu ingrópa si pe dinsulu langa ea.

Acolo apoi elu culcà mórt'a frumósa in patulu seu, si i declará amoru. Potea sê face

liberu acést'a, câ-ci acuma nimene nu o mai temea de elu, câ ci acuma ori cine i potea dîce: „Salutea mea, amorulu meu!“ — far' a causá d'reri amantelui seu.

Si cum elu se uifá la acést'a frumósa si palida fatia, i pareu atâtu de greu a crede, câ aceea e deja mórtu.

I plesnira prin minte casuri, candu ómeni dupa o mórte paruta de patru-cinci dîle se scolaru, si continuara calea vietii loru. Acésta mana e inca atâtu de móle, atâtu de elastica, acésta fatia e inca viua, aceste bucle sunt inca atâtu de rosie!

Ardent erá medicu. Poterea sciintieloru e inesaurobila. Junele usà de secretele sciintiei, si se 'ncercà a desceptá pe frumós'a mórtu. Tóte incercâriile lui remasera insedaru. Acea nu se miscà, nu-si mai deschise ochii. Dóuc dîle si trei nopti elu nu se departà de patulu in care zacea Amalia; atunce somnulu si fortiat'a-i lupta spirituala lu-invinsera: si adormì siedindu langa patu.

De odata i se pareu, par' câ o mana i-ar netedî fatia, — si se desceptà. Acea erá man'a mórtei, care intindindu-se in josu de pe patu, i atingea fati'a. Ardentu spariatu de bucuria sarì in picióre, si cum elu se uità la Amali'a, vedîu, câ peptulu aceleia se innaltia cu incetulu, ca si celu-ce are unu somnu greu.

Din mórte in visu!

Veninulu infernalu atunce incepù a-si perde poterea; ghiati'a mortala se topì de pe anim'a ei, si organismele vietii apucaaa a si implinì misiunea. Dar somnulu totu durá inca. Frumós'a fatia si-recapetà colórea de rosa a vietii, si tali'a frageda si-recastigà elasticitatea calda; dar spiritulu erá inca departe, acel'a dóra nu audî inca chiamarea animei palpitande.

Inse déca n'a audîtu aceste, audîtu-a sarutârile lui Ardent, cari inuudara fati'a si buzele frumósei dorminde. genele de metasa se aredicara incetisioru, doi ochi debelati privira din lumea de infiorare a mortii in lumea vietuitória, guriti'a ce se deschidea, sioptì linu: „Ardent“, man'a aninata se innaltia incetisioru, si imbratîsià grumadii amantelui seu, stringêndu fati'a acestuia la a sa, — apoi genele de metasa se inchisera éra-si, buzele amutîra, si spiritulu si-continua visurile colo in pragulu lunei celeialalte.

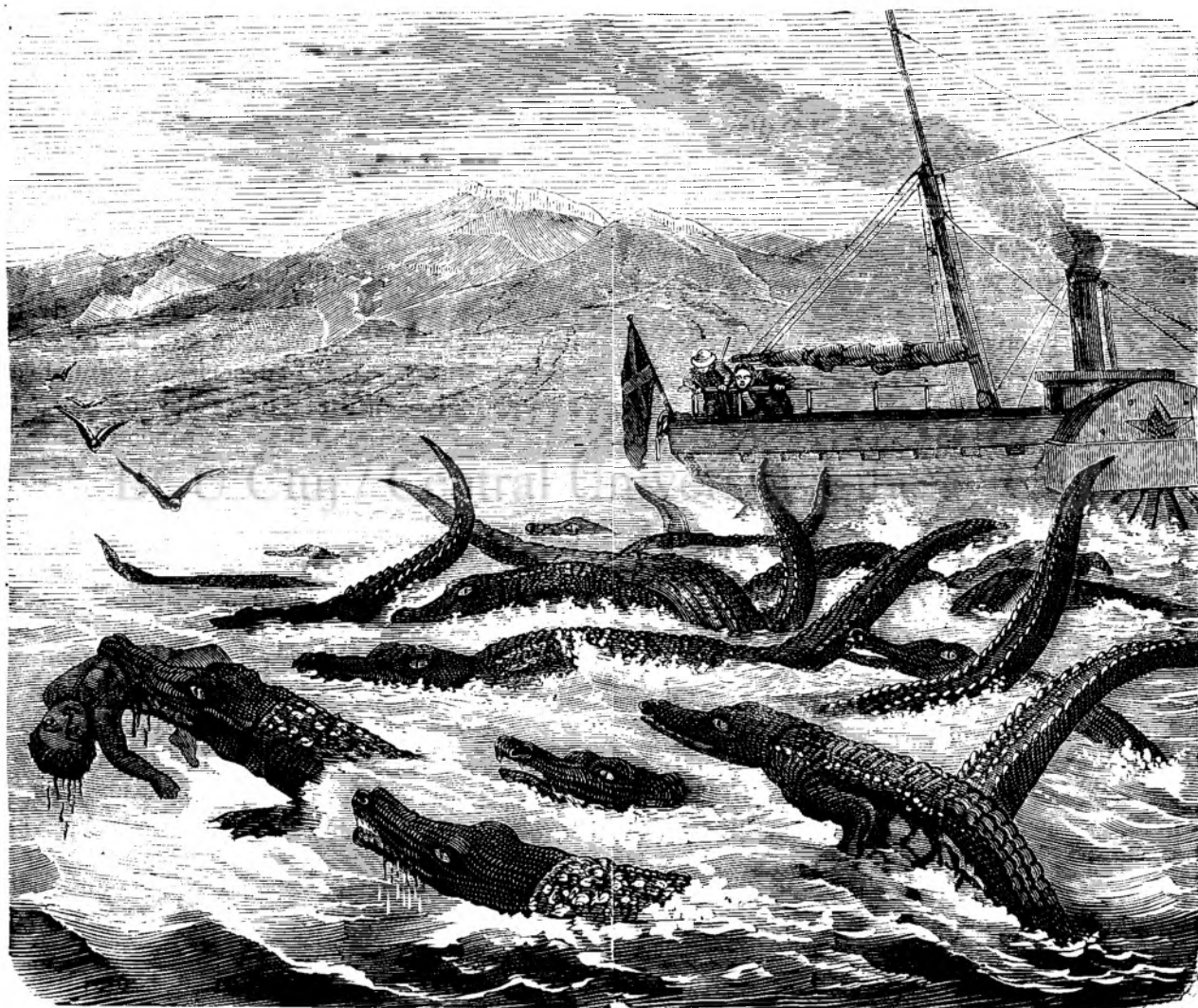
Hei! tiér'a mortii e o regiune in departare mare; se poftesce multu timpu, ca cine-va sê se póta rentóree de acolo!

V.

Acésta somnulentia numai peste septemana ni disparù din nervele femeii inveninate. Intr' aceea ea se desceptá din candu in candu numai pe câte-va minute; atuncé recunoscea pe Ardent, i suridea; ea se lasá a i se dá de mancatu si de beutu, precum si nesce medicamente, câte odata se si scolá si se imbracă, condusa de bratiulu lui Ardent se preamlá in odaia, dar a vorbí nu potea. Ea nu-si aducea a minte de

tiá a fi fericita: Ea devenì soc'á lui Ardent.

De ce sê nu fi potutu ea devení aceea? Óre barbatulu, care o aduse susu din momentu, care a rendulcitu pe pamentu spiritulu ei departatu, nu a potutu-o numí a sa inaintea ómeniloru si a lui Domnedieu? N'a incetatu ea a fi soc'á lui Malmont, in momentulu in care acoperisiulu cosciugului s'a incuiatu a supra ei? Nu s'a frantu acolo tóte relatiunile

Crocodilii in riurile din Afric'a tropica

nimica ce a trecut, ma si presintele i para ca celuia ce de jumetate viséza, si raspunde acelora cari i vorbescu in visu.

Intr'o nópte Ardent o duse in trasura inchisa la parintii sei intr'unu satu. Acolo ingri-girea de mama in decursu de jumetate de anu o redede vietii; ea se vindecá de ametiel'a imbetatória de dupa mórte, organismulu nerviloru sei se intarì, spiritulu ei devenì claru, sufletulu ei si-recástigá vederea sa, si-apoi inve-

dintre ei, unde usi'a criptei i-a despartítu de olalta? Nu este acést'a o viétia nóua, in care dins'a acuma ambla, o viétia nóua, ceea de dupa mórte, si cine ar poté persecutá pe óre-cine — in lumea ceealalta?

Amali'a intru adevèru se aflá in lumea ceealalta peste o jumetate de anu. Atunce incepù ea numai a fi copila, a se bucurá de flórea de pe campu, de miclele animale de la casa, de fericit'a viétia familiara. Par' câ acea fiintia

trista, desperata și palida, care înainte de aceea în palatul bine pazit al marquisului Malmont nu cutediă nici sê suspine, ar zace mórta în pamentu, și ar fi înviatu în locul ei o alta fiintia viala, glumétia și spirituala, a carei vioitiune copilarétia întineresce pe toti din giurulu ei, care câte-odata e atât de extravaganța în bucur'ă ei, încâtu barbatulu ei e silitu a o admonia: „Bucur'ă multa strica! Malmont mai traiesce încă!”

E dreptu, câ dinsulu s'a insoțat, și-a luat de soția pe cea mai renumita dama a Parisului; dar toța lumea scie, câ dinsulu nu e fericitu cu ea. Femei'a scie bine sê tortureze pe barbatulu ei.

Ardentu de multe ori mergea susu la Paris, sê afle sciri despre Malmont, care pe dinsulu nici odata nu l'a vediatu; atunci i se enarau nesce fabule fórte curioșe despre admirabil'a relațiune, ce existe între acestu barbatu și nevêta-sa.

Acestu barbatu, carele eră atât de ambițios și îndresnetiu înaintea lumii, carele de alta-data se laudă cu dragu cu anim'a sa rece, eră blandu până la lasitate în apropierea nevêstei sale, și de cumva din intemplantare lu-agraiă, elu trasariă. Nópcea o bôla curioșă torturează pe marquisulu, elu aiureă, atunci apoi tramitea de langa sine pe servitorii sei, și nu-i placea a lasă aprôpe de elu nici unu medicu. Nici nu s'ar fi gasitu unu atare omu, carele sê se fi rezolvitu a ascultă ôre întregi gemetele și suspinele lui spariatôrie, întrerupte din candu în candu de esclamațiunile inarticulate ale visiunii viue. Numai Oliv'a fu aceea. carea potu sê suferi și aceste. Dins'a se preamblá până demanétia în acea odaia, unde zacea Malmont; ce facea și ce vorbiă dins'a acolo? nu o sciea nimene, — dar servitorii din odai'a laterala nu-si puteau închide ochii de acea sioptire, cu care nevêst'a întretienea pe barbatulu ei, și la care acel'a sbieră cu desperatiune, sê nu-i mai vorbêscă! și totu-si dinsulu nu cutezâa-i spune sê o parasêscă, ci se têraiă înaintea ei în convulsivune, ca vermele calcatu.

Asiê trecu lun'a de miere a marquisului Malmont.

În decursu de jumetate de anu superbulu în cavaleresculu barbatu deveni unu scheletu. Elu începù sê amble la biserică, amblă pe strade cu o privire amortița și întunecôsa, demanétia câte-odata servitorii lu-aflau lesinatulu înaintea ingenunchiatôriei, stringându cu ambele mani convulsiv cruceficea.

A supra tuturor acestoru enigme pareă a

domni acea femeia miraculoșă, care nu-si crutiă jun'a viétia pentru a o legă cu ceea a barbatului, pe care lu-uriă, numai pentru ca sê-lu pôta tortureză până ce va traí.

Ômenii începura a vorbi despre marquisulu multe nebuníe, câ dinsulu tramite nópcea pe servitorii sei sê se uite, dâca nu e vr'o femeia straina pe strada, care vre sê între în casa? Servitoriloru li s'a și uritu a totu fugi, deci se punu a-i minti, câ ba dicu acolo este un'a. Apoi atunci elu i intréba, câ ce felu de femeia e aceea? Er servitorii se apuca și i descriu pe una, care mai antâiu li plesnesce prin minte. La ast'a apoi dinsulu se liniscesce. Se vede, câ dînsii nu nimerira acea icôna, care se ivesce înaintea mintii lui, în departare abié de câti-va pasi purure înaintea lui, nici odata elu nu-i pôte întorce dosulu, ea ambla totu-de-una înaintea lui. Odata apoi camerier'a Olivei dîse ce-va servitoriulu marquisului, și candu acest'a în nópcea urmatoriă era lu-desceptă, întrebându-lu, dâca în anti-camera nu se afla vr'o dama, care lu-cauta, — acel'a i descrie o figura, de care sangele disparu din fati'a marquisului, toțe membrele lui tremurara, și atunci se rogă de servitoriulu, sê ieie josu de pe parete pistolulu și sê-lu impuse; firese, câ acest'a nu implini dorinti'a.

Era de alta-data caută prin suburbie, totu feliulu de ômeni zdrentiosi, și li promitea sume mari, ca sê mérga la Issodune, sê sparga acolo cript'a familiei Malmont; voru gasi acolo pe cine-va culcatu într'unu cotu, carele nu mai traiesce, sê culce pe acel'a în locul seu desiertu, sê-lu ascunda sub acoperitoriulu, și sê-lu bata acest'a bine cu cuie. Aceia credeau, câ dinsulu e nebunu, și nu-lu ascultau.

În fine într'o séra, marquisulu intrandu în odai'a sa, sarî inderetru de pe pragu tîpandu înfioratoriu, și alergandu josu pe trepte, fugi din casa.

Ceea ce lu-spariă atât de cumplitu, fu unu portretu, portretulu nevêstei sale mórte; ce i-a câstigatu Oliv'a, și în absinti'a sa lasiediă d'a supra patului seu.

Unde fugi marquisulu din casa? mai antâiu pe malulu Seinei, — dar nu avu destulu curagiu. Fugi iute de-a lungulu malului, trecu o punte, pe ceealalta se 'ntórse, de pe punti se uită în fluviu. N'avu curagiu a sarî peste gradele.

În fine elu se decise, gasi o birja desiértă; dîse birjariulu sê-lu duca la prefectulu políției.

Nici birjariulu nu i se 'mparà de fati'a

confusa a barbatului; lu-intrebà, câ numai pana acolo sê-lu duca sêu si inderetru?

Malmont respuse seriosu la intrebarea umoristica, si dîse, câ numai pan'acolo.

Prefectulu politiei cunóscea in persóna pe Malmont, dinsulu sciea multe meruntiusiuri din viéti'a marquisului, mai alesu de acele, cari se 'ntemplara de la a dóu'a casatoriá a sa.

Malmont in acésta óra descoperì diregatoriului, câ elu si-a omoritu nevést'a prima. I spuse, câ consciinti'a pecatului intr'atât'a lu-acusa, încátu prefera a-si sacrificá viéti'a, si câ elu si-aflà liniscire in acea idea, ca sê-si ia resplát'a prin versarea sangelui pentru pecatulu seu.

Dinsulu inse intr'atât'a amestecà fasiunea sa cu visiuni secrete si cu nesceimposibile aparintie spirituale, încátu prefectulu polítiei nu-i crediù, ce-i povestì; acel'a presupunea despre elu de totu altu ce-va.

Malmont observà dubitarea pe fati'a diregatoriului; maniacusii au o privire fórte patrundiatoriá, déca este a se observá, câ cine-va nu crede ceea ce ei i spunu. Atunce dara elu spuse lui si aceea, câ documintele, aceste veninuri preparate, dimpreuna cu numele preparatoriului loru si cu descrierea intréga a uciderci, sunt in posesiunea nevestei sale, carcia elu odata i le predede in semnu amorului seu nebunu, prefectulu n'are decátu sê le céra de la ea, acésta femeia de siguru i le va predá, câ-ci lu-uresce pe mórte. Fíá completa bucurí'a ei!

Prefectu'ui de polítia i plesnì un'a prin miute, scrise numai decátu Olivei, ca sê grabésca la locul defiptu de dinsulu; apoi luà pe marquisulu de bratiu, si i spuse, câ pe basea acestei denunciárii proprie lu-declara de prinsonieriu, si elu insu-si lu-va conduce acolo, unde va fi pus sub paza.

Marquisulu i multiamì pentru acésta distinctiune dovedita fatia cu rangulu seu, si se lasà a fi condusu de dinsulu pe trepte in josu, acolo ocupà locu in trasur'a acoperita a prefectului, acest'a siediù langa elu; politianu inarmatu nu merse cu ei; numai servitorii in uniforma pe bocu. Malmont si-dícea: ori cine póte sê créda, câ noi acuma mergemu la vr'o serata, cu tóte câ sum condusu in prinsóre.

Si cu tóte aceste elu nu fu condusu in prinsóre.

In acelu edificiu necunoscutu, in a caruia curte trasur'a prefectului se oprì cu elu, i primì unu barbatu blandù cu fatia seriósá, in a careia trasure Malmont indesiertu voiá sê cerce

rigórea judelui sêu severitatea temnitiariului; mai multu semená acel'a a fi unu vialu omu de sciintie, de esemplu unu medicu.

Prefectulu polítiei spuse lui Malmont, sê vorbésca liberu cu acestu domnu, sê-i comunice tóte, câ-ci acestu domnu are sê-i fía aperatoriulu. Sê aiba incredere deplina intr'insulu. Déca voru terminá intrevorbirea loru, dinsulu se va rentóree.

Marquisulu Malmont remanendu singuru cu necunoscutulu, i spuse, câ dinsulu lu-róga sê-lu apere, si câ de cumva junele *avocatu* vre sê esceleze prin vr'o pledare frumósá, elu e gata a-i descoperí tóte detaiurile actului criminalu, dimpreuna cu urmárite sale psihologice. cu visiunile si cu operatiunile chemice, din cari apoi *avocatul* póte sê fía o „*cause célèbre*“, care sê-i procure nume si marire

Dupa aceste elu spuse domnului „*avocatu*“ tóte cele descoperite si prefectului polítiei. Junele barbatu se uitá necontenitu cu unu aeru sciintificu in ochii enaratoriului, câte odata i prindea man'a, si acest'a simtiea, câ degetele aceluia, par' câ numai din intemplantare, pipria pulsulu lui. Curiosu *avocatu* póte sê fía acest'a!

Elu inse totu i nará istori'a, in realitatea ei infioratoriá, încátu pe fati'a lui incepura a curge sudori reci, — si mai de multe ori fu silitu a o intrerumpe din caus'a ingrozirii secrete.

Intr'aceea prefectulu polítiei acceptá pe Oliv'a in odai'a laterala.

Peste câte-va minute sosì si aceea.

Prefectulu grabì inaintea ei.

— Scusa-me, dómna, câ te-am ostenitu la acestu locu. Barbatulu dtale are unu necasu mare.

— Lu cam scíu, dîse Oliv'a. Elu de siguru s'a denunciatu pe sine, câ e ucigatoriu.

— Intru adevetu.

— Elu a afirmatu, câ si-a omoritu nevést'a prima.

— Da.

— Si de siguru elu s'a provocatu la mine, câ eu cunosc detaiurile crimei sale, câ documintele lui se afla in manile mele, si câ eu le voi predá acele cu bucuríá, pentru câ lu-urescu, pentru câ lu-persecutu...

— Dómna, de unde poti sê scíi dta aceste? Chiar pentru aceste te-am chiamatu, si dta mi-spuni inainte ceea ce vreu sê-ti dîcu.

(Va urmá.)

SALONU.

Conversare cu cetitoriele.

— Pest'a 1 decembrie. —

(Atributele unui deputat romanu, — restornarea unei dicala vechie, — a tacé si a face, — conducatorii natiionali, — man'a femeiloru, — lips'a de programa, — viet'a nostra sociala, — in salóne, — in totu loculu acel'a-si respunsu.)

Dvóstre de siguru ati cugetatu, cá dóra si eu m'am facutu vr'unu deputat romanu, cá atât'a timpu am totu — tacutu. Dar v'ati inselat. In dílele de acuma nu este de ajunsu numai a tacé, spre a poté fi deputat romanu. Se poftescu unu ce mai multu. Si deputatii nostri esceléza de m nune in acestu „unu ce mai multu.“ Ei adeca si acuma cei mai multi si du frumosu pe a casa. Nici cá li pasa, cá pana ce dinsii la vetrele familiare se odihnescu pe laurii (!) loru, pan' atunce in sectiunile corpului legislativu se desbatu cu redicat'a proiectele de legi, cari sunt si pentru noi de o insemnatate mare. Ei se multiamescu de a poté restorná vechi'a dicala: „Nu poti serví la doi domni“, — dovedindu-ni intr'unu modu fórte eclatantu, cá dinsii potu fi si deputati si totu-i potu siedé totu a casa....

Recunoscinti'a natiunii de siguru nici nu va intardíá a-i incunúá cu adrese de multiamita....

In privinti'a acést'a dara eu nu sémenu cu deputatii nostri, pentru cá eu numai am „tacutu“, inse n'am absentatu de la postulu meu. Ce e dreptu, erá mai bine a absentá a si nu — tacé. Inse atunce asiu fi facutu unu mare afrontu devisei nóstre natiunale: „a tacé si a face!“ Asiu fi revoltatu in contra mea pe toti barbatii nostri conducatori. si numerulu acestora e nemarginitu, pentru cá la noi Romanii si dobasiulu satului vré sé figureze ca conducatori natiunali.

Dar asta e cale vale. Asiu fi patítu-o si mai reu! Si damele nóstre, cari tóte sunt mai romane, s'aru fi rescolatu in contra m'a. Si-apoi nu-mi intipuescu ce-va mai teribilu, decâtu man'a femeiloru.

Barbatii uita, inse femeile nici-odata.

Eu dara, ca unulu ce nu vreu sé viu inserisu in list'a negatiloru, m'am tienutu strinsu de program'a nostra natiunala. Am tacutu si am facutu.

Déca dvóstre m'ati intrebá, cá ce am facutu eu dara? v'asiu respunde, cá am facutu si eu ceea ce facu toti romanii si tóte romanele, cari profeséza acést'a programa strabuna.

Ce?

O nimica — mare.

Nici odata acést'a programa sublima nu s'a esecutatu cu mai multa consciintia, decâtu in timpulu presinte. De privimu la política.... Dar sé lasámu politic'a, pentru cá aceea nu ne poté conduce la nici unu bine, decâtu numai la — Vatiu. Si ajunsu acolo, inca ar ride cine-va de noi, cá pentru ce amu fostu atâtu de nebuni cá amu spusu verde ceea ce simtímu? pentru ce am datu cu bot'a 'n balta? Si in urma inca s'ar gasi si unu diariu romanescu, unde cutare si cutare barbatu „providentialu“ s'ar pune si „ex abundantia cor-

dis“ ar invidiá sórtea nóstra si ne-ar díce in batjocura fina „martiru.“

Sé lasámu dar politic'a pentru conducatorii nostri, carii cu pré intielépt'a loru tactica ne-au tēraitu intr'unu labirintu, de unde nici cu firulu Ariadnei nu vomu scapá, pentru cá ni lipsescu dóue atribute: curagiulu si caracterulu.

Dar indesiertu amu si cautá, déca s'a esecutatu si in politica cu fidelitate program'a cunoscuta, cá-ci nu poté fi vorba despre esecutarea unei programe acolo, unde nici nu existe de felu o — programa.

Sé ne 'ntórcemu dar la viet'a sociala!

La ce felu de viet'a sociala? — la cea romana! Viet'a sociala romana! Verba sé fía.

Cum é potemu noi vorbí despre ceea ce nu existe? A întreprinde asié ce-va, ar fi chiar atâtu de greu, ca si candu ne-amu apucá sé descoperimu, de ce unele dame iubescu atâtu multu lucsul? séu de ce se 'ntempla in dílele nóstre atâtu de pucine casatorie?

Dar noi Romanii suntemu pré curagiosi. Noi — între altele — avemu curagiulu a sperá si aceea, cá nelucrandu nimica, numai cátu ne vomu desceptá cu — porumbulu friptu in gura.

Sé avemu dar curagiulu a întreprinde si unu micu studiu a supra vietii nóstre sociale!

Sé dámu antáiutate salóneloru. Suntemu aprópe de ele, cá-ci pentru Romanii re ervata — antisiambr'a. E bine, sé intrámu dara! Suntemu primati cu tóte cerintiele etichetei. Tiner'a dómna scie fórte bine, cátu de susu sé-si aredice buzele, candu suride, ca sé-i potemu vedé dinti frumosi.

Incepemu romanesc. Ni se respunde frantiosesce: — Bon jour!...

Mergemu in altu salonu. Acolo apoi, ca sé n'o mai patímu asié, noi incepemu frantiozesce: — Ich spreche nicht französisch.... Ni respunde o dama mai inaintata.

Intrámu in alu treile salonu. Pa etii aceluia sunt acoperiti cu tablourile foi „Családi Kör“, — 'si pré cultele domnióire ne intimpina cu: — Nagyon örvendünk....

Din tóte aceste invetiámu atât'a, cá déca intrámu in cele mai multe salóne romane, sé nu uitámu a duce cu noi si câte unu dictionaru francesu, germanu séu ungurescu... déca voimu sé conversámu cu damele nóstre — romanesc.

Dar barbatii? Ce sé dicemu despre ei? Barbatii salóneloru cunoscu etichet'a. Ei sefu regul'a, care i opresce a se opune dorintiei femeiloru. Altu-felu bietii la fía-care quadrille aru sosí pré tardíu, cá-ci domnióirele totu-de-una aru fi angajate....

Sé visitámu inse celelalte cercuri sociale! Ce vomu gasi acolo? O fotografia fidela a celoru de susu. O imitatiune servila a datinloru din salóne....

Limb'a si literatur'a romana eschisa mai dintóté locurile....

Si do veti intrebá, cá pentru ce atât'a dispretiu si indolintia: veti avé din tóte locurile clasiculu respunsu: Noi tace.nu si facemu!

De veti spune preotiloru romani, cá pentru ce

dinsii nu implinescu cu fidelitate sublim'a loru misiune? de ce ei nu invétia si lumin'za poporul, in locu de a-lu intunccá? — ei respundu: Noi tacemu si facemu!

De spunemu avocatiloru romani, de ce dinsii nu lucra romanesc? de ce nu se pórtá ca nescé ómeni independinti? de ce nu apera si adeveratele interese ale poporului? — respunsulu loru este: Noi tacemu si facemu!

De mai intrebámu pe cei inzcstrati cu stári bune materiale, cá pentru ce nu sacrifica o sumulitia si pentru interesele nóstre nationale? pentru ce ei nu si implinescu detorinti'a? si pentru ce nu facu ca barbatii altoru natiuni? — ei numai decátu sunt gata cu respunsulu, cá: Tacemu si facemu!

De veti intrebá de intregulu publicu romanu, cá pentru ce nu cetesce romanesc? pentru ce nu partinesce literatur'a nationala? pentru ce nu se prenumera la carti si jurnale romanesci? — nu veti audí altu respunsu din tóte partile, decátu cá: Noi tacemu si facemu!

De intrebati apoi pe unii critici, cá pentru ce dau dinsii cu bot'a 'n balta? pentru ce nu scú ei, decátu séu a innaltíá pe cutare autoru pana la ceriuri, séu a-lu injurá cátu mai grosolanu? si pentru ce nu au datin'a a-si motivá opiniunile loru? — ei te 'ndruma la ordine cu stereotipulu respunsu: Noi tacemu si facemu!

Si asié in infinitu, la mfi de intrebári, din mfi si mfi de locuri capetámu totu acel'a-si respunsu. Si déca scrutámu in realitate profundulu intielesu alu acestui respunsu, aflámu, cá acest'a in romanesc se traduce astu-felu: Dolce far niente!

Incheiu dar si cu aceste síre, fara ca sê le fíu inceptu, ca nu cumva sê-mi dîca cine-va, cá sum ultraistu, si cá vreu a intrece in activitate pe cei mari la — capu...

De cumva inse cine-va m'ar intrebá, cá pentru ce m'am resolutu a face acést'a? — i-asiu respunde:

Eu sum Romanu... Si Romanulu tace si — face... (ρωιάνη)

Iosifu Vulcanu.

CE E NOU?

** (Procesulu de presa alu „Federatiunii“) intentatu in contra dlui Ionu Porutiu, pentru articolulu de fondu din nr. 72 alu acelui diuariu, s'a pertractatu marti in 29 noemvre la curtea juratiloru din Pest'a, inaintea unui publicu numerosu, care se compunea mai alesu din junimea studiósá la universitatea de aice. Pertractarea se ncepú la 9 óre si jumetate, si durá pana dupa miédia-di la o óra. Acusatulu se aperá pe sine insu-si, mai avendu de aperatoriu si pe dlu deputatu E. B. Stanescu. In fine se enunciá urmatoriuulu verdictu: siepte voturi in contra cincii votara pentru condamnarea acusatului, in urmarea acesteia tribunálulu de presa aduse numai decátu sentinti'a, de dupa care dlu Ionu Porutiu fu condamnatu la *inchesóre de dicce luni*, la pedépsa pecuniaria de 500 fl. si solvirea speseloru procesuale de 48 fl. Condamnatulu insinuá numai decátu plansóre de nulitate, si fu lasatu liberu sub garanti'a dloru Stanescu si Iosifu Vulcanu. — Alu

doile procesu alu „Federatiunii“ se va pertractá in septeman'a viitória.

** (Aflámu cu parere de reu.) cá guvernulu din Bucuresci a luat de la Societatea academica salonulu de care dispunea in rondulu celu mai susu la academiá. Totu-odata mai audímu si aceea, cá prin noulu proiectu de bugetu i s'a taiatu si subventiunea. La acéstá fapta antinationala, nu potemu decátu sê esclamámu: Sermana tíera! Sermanu guvernulu!

** (Parintele metropolitu Vancia) de cáto-va díle petrece in Pesta, — precum se dîce — in caus'a congresului gr. c. romanu.

** (O scire frapanta) s'a latítu luni in 28 noemvre intre Romanii din Buda-Pest'a. Acéstá scire adeca anunciá, cá noulu episcopu alu Lugosiului, parintele Olteanu, fu lovit de ventu. Mai tardíu apoi afláramu, cá scirea, cu tóte cá a esageratu nitielu, n'a fostu cu totul nefondata. Inse ajutoriuulu medicalu iute aplicatu a delaturatu pericolulu.

= (Societatea de lectura a junimeii din Beiusiu.) s'a deschisu in 7 noemvre, candu membrii se adunara in numeru completu in sal'a gimnasiului, sub umbr'a suridietória a nemoritoriului Samuulu Vulcanu. Dnulu Teodoru Kóvári, directorulu gimnasialu, ca presiedinte alu societátii, veni intre tinerime, insocitu de dlu profesorulu Teodoru Rosiu, conducatoriulu societátii, fsi fu primitu cu „sê vieze“ entusiastice. Dnulu presiedinte, ocupandu scaunulu presidialu, indreptá catra membrii adunati una cuventare amesurata actului. Dupa acéstá cuventare, primita cu ap'ause viue, se alesera: notariu alu corespundintieloru: Ionu Valeriu Barcianu; notariu pentru siedintie: Iacobu Nichita; vice-notariu alu siedintieloru: Alesandru Popusioru, studenti de clas'a a VIII.; cassariu: Gavrilu Ardeleanu din clas'a a VII.; controloru: Aureliu Suciu din clas'a a VIII.; bibliotecariu: Demetriu Cornea din clas'a a VII.; si redactoru alu foiei societátii „Mus'a romana“ Ionu Groza din clas'a a VII., cunoscutu de unulu dintre cei mai activi membri; se mai alesera si siese colaboratori la numit'a fóia. Dupa alegere, intemplata in cea mai buna concordia si intielegere, Basiliu Olariu din clas'a a VIII. salutá membrii printr'o cuventare intima, in carea promise in numele membriloru dilig'ntia neintreupta, conlucrare zelósá spre ajungerea scopuriloru maretie ale societátii. — Ionu V. Barcianu rostí, in numele membriloru, cu destingere ardeleni, cuvinte alese, accentuandu activitatea si libertatea spiritului si sbiciundu lasítatea si indiferentismulu, care ne impedece multu in propasíre. Ionu Groza dechiamá apoi una poesía a sa, compusa a nume pentru acestu actu. Tóte aceste fure primite cu aplause insufletíte. In siedinti'a tienuta la 13 noemvre s'a alesu comisiunea censuratória, constatatória din 7 membri, si s'au facutu despu-setiuni in privinti'a bibliotecii. Dupa aceea urmá una cuventare plina de simtiu romanesc si instructiva, rostita de dlu profesorulu Teodoru Rosiu, conducatoriulu societátii. In fine, aretà mai multe cárti donate de Romani zelosi binefacatori ai societátii, si anume de la dlu Redactoru alu „Familiei“ Iosifu Vulcanu 15 esemplarie din poesiele sale, si mai multe opuri menunte pentru tinerime. Dlu Paulu Popu, juristu, donéza opurile lui „Schiller“, si unu tomu din poesiele lui „Göthe“, tóte frumosu legate. Asemene dlu Alesandru Draganu, juristu, pre cum si Ioanu Pompiliu donéza unele opuri. Acestea se primescu cu multiamita intre strigári de „sê vieze.“

= (*Omoru de parinti.*) „Gazet'a Trans.“ dă publicității urmatoriului casu oribilu: Fiulu lui Kelemen Samu din satulu Gachea aprópe de Covasn'a, venindu in nóptea de 26 oct. st. v. tardíu la cas'a parintésca, omori mai antáiú pre mama-sa, dupa aceea se apropiá de tatalu-seu cu lumin'a aprinsa si i cerú banii Sermanulu betranu, cugetandu, câ cu aceea si-va scapá viéti'a, deschise iute lad'a, unde avea strinsa sudórea sa si o predece fiului seu; cu tóte acestea nu scapá, câ-ci la momentu fu omoritu si elu. Una mica copila de 13—14 ani, nepóta a betraniloru, dormiá intr'unu coltiu alu casei, unde crá betran'a, dar la larm'a ce s'a produsu, se desceptá si ea, si vedindu cele petrecute cu buna-sa, de teróre se trase sub patu in cea mai mare tacere, de aici apoi vediú cum fiulu si-omóre pre tatalu, nu díse inse nici unu singuru cuventu, ci acceptá pana ce infamulu se departá. Dupa câte-va minute de la cele intemplate, copil'a alergá in siurá, unde dormiau patru imblatorii, cari desceptandu-se mersera in casa si vediu scena cea infioratória; unii a'ergara la judecator'i'a satului, altii la gendarmeria si, câte-va minute dupa aceea, infamulu efectuitoriu se aflá in manele gendarmiloru. Se díce, câ s'aru fi aflu la dinsulu si banii parintóului seu in suma de 16,000 fl., câ ar fi fostu functiunatu ca notariu, si câ ar fi numai de doi ani inoratu. In 28 oct. s'a transportatu la San-Georgiu.

△ (*Invetiatur'a adultiloru.*) Ministrulu de cultu si instructiune publica a dispusu prin o ordinatiune mai nóua a se face pregatiri in tiér'a intréga, pentru ca in tómn'a curgatória sê se încépa invetiatur'a adultiloru, adeca a acelorú ómeni cari, trecundu preste etatea de 15 ani, nu se mai potú oblegá a amblá la scóla. Spre acestu scopu, prin ordinariate si prin inspectorii scolasticii vorú fi provocati toti preotii, invetiatorii si alti amici ai invetiaturei poporului, ca sê svatuésca poporulu a luá parte in acésta invetiatura proiectata, ér ei insi-si sê fia instructorii adultiloru cu atátu mai vértosu, fiindu câ fia-care individú, care in decursulu iernei viitórie va instruí pre poporu, va primí pentru tóta persóna adulta, pre care o va invetiá a cetí si scrie, de la statu remuneratiune de 3 florini; éra pentru persón'a, care scie cetí si o va invetiá numai a scrie, va primí câte 2 florini. Urmaré, unu invetiatoriu, preotu, scl., care va invetiá a scrie si cetí pre 50 ómeni, va primí de la statu o renumeratiune de 150 florini, sumulitia destulu de considerabila pentru unu invetiatoriu séu preotu. Asemene vorú fi premiati si aceia, cari vorú tiené poporului invetiatura din economía, istori'a natiunala, fisic'a poporala si calculatiune. Cari vorú voi a primí informatiuni mai detaiate, au a se adresá protopopiloru séu inspectoriloru scolastici respectivi.

= (*Prelegeri publice.*) Mai multi domni romani din Sibíu s'au intrunitu, spre a tiené in decursulu iernei 1870/1 unu ciclu de prelegeri publice. Prelegerile acestea, incependu-se joi in 29 nov. (1 dec.) a. c., se vorú tiené de regula totu la dóue septemani, joi'a, sér'a precisu la 7 óre, in localitátile Asociatiunii transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu (Strad'a Cismadiei, cas'a arceidiecesei greco-orientale nr. 177.) Spre a se acoperi specele subversante, se fiséza pretiulu unui biletu pentru ciclulu intregu de prelegeri (pana acum insiunate 10) cu 1 fl., ér alu unui biletu pentru o singura prelegere cu 10 cr. v. a. Biletele se afla la dispositiunea on. publicu in tipografi'a arceidiecesana, ér in serile díleloru de prele-

geri si la cassa. Inceputulu prelegeriloru lu-face joi in 19 noevre (1 decemvre) a. c. P. Z. Boiu cu tractatulu seu: „Viéti'a familiaria in paganismu, iudaismu si cristianismu“, ér numele dd. prelegatori urmatori impreuna cu titulii tractatelorú dloru se vorú anuncia totu-de-una atátu in prelegerea premergatória, câtu si in colónele acestei foi. („Telegr. R.“)

= („Societatea Alexi-Sincaiana“) a teologiloru din Gherla a tienutu siedinti'a publica la 24/11 in fati'a unui publicu elegantu si numerosu, compusu din preoti si mireni, si o pré frumósa cununa de dame romane. Siedinti'a s'a tienutu in sal'a curtii eppesci. Pe la 7 óre sér'a, pre candu deja publiculu érá intrunitu, conducatoriuu societátii, parintele Nicolau Moldovanu, deschisa siedinti'a, prin o cuventare frumósa, salutandu publiculu cu „bine ati venitú!“ Dupa cuventulu de deschidere au urmatu corulu vocalu, intonandu „Rósunetulu“ lui A. Muresianu. Cu terminarea acestui imnu, notariulu siedintieloru a perlesu „Reportulu“ seu, despre starea societátii. Dupa aceea I. Juga cu flauta, insocitu de V. Mihalca cu guitarulu, esecutara intre aplause „Doin'a Monacului“ de la Pit sci. Urmá I. Goronu, si dechiamá poesi'a sa intitulata „O dí senina.“ Dupa dinsulu de nou corulu vocalu, intonandu cantecele „Nepotii romaniloru“ si „June de romanu sum.“ Loculu lorú fu ocupatu de Nicolau Negrutiu, dandu lectura disertatiunii sale religiose-natiunale „Misiunea preotulu romanu facia cu poporulu.“ Dupa dinsulu Vasiliu Craciunescu a esecutatu pe violina intru aplause „Doin'a pecurariulu si Muresian'a.“ Vasiliu Criste asemenea intre aplause a peroratu poesi'a dlui Iustinu Popfiu, intitulata: „Catra unu preotu tineru.“ Dupa care corulu vocalu a cantatu unu „Imnu ocasionalu“ compusu de I. Goronu. Andreiu Popu, a perlesu disertatiunea sa istorico-natiunala, intitulata „Trei genii.“ Dupa aceea au urmatu „Unu Quodlibet“ din mai multe dantiuri de pe la Abrudu, Brasiovu, Ternave, Muresiu si Crisiu, esecutatu pe flauta si gitaru de catra I. Juga de Solisce si V. Mihalca. Mai dupa aceea „Cuventulu de inchidere“, rostítu prin santi'a sa parintele Stefanu Biltiu, canonicu si supraveghiatoriu alu Societátii. Si in fine „Ramuri de olivi“ intonatu de corulu vocalu. Publiculu cu celu mai víu interesu a ascultatú productiunile atátu literarie câtu si musicale ale acestei júne asociatiuni, si adese au proruptu in vivate si aplause. Resultatulu acestei siedintie publice a fostu o suma frumósa de 96 fl. ca venitu curatu in folosulu bibliotecei acestei societátii, care mai cu sêma e de a se multiamí cuvintelorú si esemplulu parintelui vicariu Corolianu, care a facutu unu apelu catra intrég'a cununa de óspeti, de a se inscrie parte ca membrii fundatori, parte ca membrii onorari.

Literatura si arte.

* * (*Programa gimnasiala.*) Am primitu „program'a gimnasiulu romanescu gr. c. din Nascudu“ pe anulu scolasticu trecutú. Din acést'a vedemu, câ in decursulu anu in gimnasiulu numitu au studiatu 149 de tineri. Program'a contine si o disertatiune de dlu profesor dr. Lazaru.

= (*Premiu pentru predice.*) Redactiunea „Amvonulu“ publica premiu de 9 galbeni pentru cele mai bune trei predice, cari vorú aparé in „Amvonulu“ (trimestrulu jan.—martiu) de la colaboratori estérni.

Premiul se va împărți între autorii acelor trei pre-dice egal. Judecat'a se va face prin barbati competinti din diverse părți, ca să se încungiure prin acésta par-tialitatea, ce ar poté proveni din cunoscintia séu sim-patie personale.

* * * (*Premiu pentru o novela.*) Redactiunea „Fa-miliei“ publica premiu de *siese galbeni* pentru cea mai buna novela originala.. Terminul concursului e 28 decemvre c. n. Novelele istorice, séu cele poporale voru avé preferintia. (Celelalte diuarie romane sunt rogate cu totu respectulu a luá notitia despre acestu concursu.)

Din strainetate.

* * * (*Societate romana de lectura in strainetate.*) Tinerimea romana studiósala la institutul politehnicu din Zürich a formatu o societate de lectura, sub numele „Junimea.“ Scopulu acestei Societáti o câstigarea de cunoscintie atátu despre limb'a, câtu si despre litera-tur'a romana. Spre realisarea acestui scopu se voru tiené prelegeri scientifice si literarie in limb'a romana. Se va întemeiá si o biblioteca. Societatea va tiené in fia-care luna dóue siedintie. In casu de disolvere, banii Societáti remanu la „Asociatiunea transilvana pentru cultur'a si literatur'a poporului romanu“, éra bibliotec'a se va dá cutarei societáti de unu asemene caract-eru, precum este alu „Junimei.“ — Salutare tineriloru si braviloru nostri connatiionali, cari in departare si-indeplinescu atátu de frumosu misiunea loru!

* * * (*De pe campulu resbelului*) au sositu sciri despre mai multe batalie merunte, dintre cari in unele prussienii au respinsu pe francesi, ér in altele francesii au batutu pe prussieni. Cea mai insemnata lupta a fostu la Amiens, in 27 noemvre, in care invinsera prussienii. Dar nici acésta n'a fostu vr'o invingere stralucita.

* * * (*Armata de la Loire.*) Prusienii latira in lu-me diverse mintiuni despre armata de la Loire. Va fi interesantu dara a scí, ce scrie unu diuarie englesu despre acésta armata: „In Le Mans — díce „Daily Telegraph“ — statiúnéza 25,000 fetiori, in Vendôme preste 35,000, in Bourges 30,000, între Orléans si Toury 150,000; ceea ce face o potere mai bine de 200,000 fetiori. Afara de acestia, in apropiarea de la Nevers campéza 50,000 fetiori, si 40,000 se afla între Autun si Chagny. Dintre aceste trupe, 150,000 fetiori apartienu armatei de linia, si sunt militari esercitati, cari au servitu degia in armata. E verosimulu, cá generalulu Aurelles va perseverá in defensiva, de óra-ce starea cea rea a drumuriloru lu-impedeca d'a pune in miscare grandiosulu seu parcu de artileria; inse, indata ce se va mai sbicf pamentulu, va incepe a strabate inainte. Artileria sa o multu mai grea de câtu a inimi-cului, si de aceea are trebuintia de mai multi cai pen-tru transportu. Pentru a evitá reulu acest'a i-s'a tra-misu 150 tunuri mai usióre. Elu are diece baterie de mitrailleuse: fiasce-care bateria compusa din diece mi-trailleuse, ceea-ce face 100 mitrailleuse. Afara de ace-tea mai dispune si de 15,000 fetiori cavaleristi; prin urmare elu stá in fruntea unei armate, carea insufla respectu in tóta privintia. — Dupa unu telegramu din Brussel'a, datatu din 26 noemvre, diuarifulu „Etoile belge“ comunica, inse cu reserva, cá conformu sciriloru ce i-a venitu din Lille, avangard'a armatei de la Loire se afla degia in Mantes, si in mersu directu spre Paris.

Felurite.

○ (*Crocodili in riurile din Africa tropica.*) In riurile mari din Africa tropica sunt o multime ingro-zitória de crocodili. Aceste reptilie uriasie au o lungime de 12—20 petióre, si se inmultiescu in modu nece-diutu; fia-care muierusca óua in nesipu câte 20—90 de óue, cari se clocescu apoi la sóre. Fratii Livingstone ni naréza in descrierile loru de caletoria, mai multe casuri cutremuratórie, despre periclele, la cari espusu omulu si animalulu, déca cutéza a se pré apropiá de apa, séu chiar déca are nenorocirea să pice in ea. Unu asemene casu represintámu stim. lectori prin ilustra-tiunea din nr'lu presinte, si reproducemu inca si urma-tóriele. Doi matrosi anglesi din espeditiunea Living-stone-éna, audíra intr'o séra o strigare infricosiata ce suná de catra riulu Dschiré; ei se suira rapede intr'o luntritia si grabira intru ajutoriulu persónei, care éra in periclu. Unu crocodilu apucase pe o nefericit'a fe-meia si o ducea catra o insula nesipósa din riu. Ajun-génd'o matrosii cu luntrit'ia, serman'a femeia ér strigá desperata: crocodilulu i rupse o parte din spinare si o scapá in apa. Matrosii o redicara in luntritia, i legara ran'a mare si o dusera intr'o coliba din satulu apro-piatu. In d'u'a urmatória cercetandu-o dinsicu, o aflara intr'o stare revoltatória: satenii i furasera tóte vest-mintele, chiar si compresele cu cari i éra legata ran'a. — Riom ni spune in descrierea sa, cá a vedintu odata in tienutulu Mponéi unu numeru inspaimentatoriu de crocodili. „Dar e imposibilu — díce elu — să te apro-pii de acesti monstri, cá-ci audiulu loru e de totu finu; abié te apropii de 200 metri, si ei disparu in apa. In fine ince aflai unu modu. Intr'o dí, cereai unu locu ascunsu in a carui apropiare cam erau indatinati a se ivi crocodili, si lu si aflai pre o insultia între nesce arbori mari si desi. A dóu'a dí desu de demanétia, dimpreuna cu doi amici ai mei, ne ascuseram in lo-culu amintitu între clombele pomiloru, si stateamu la panda. Pre rendu aparura preste 50 de crocodili si se asiediara in indopartare de noi de 80 pasi. Eu descar-cai flint'a mea de calibru mare spre capulu crocodilu-lui celui mai mare si mai d'aprópe de mine. Amicii mei descarcara de odata cu mine. Audíramu cum lovira plumburile nóstre, si vediaramu si bestiele nimerite cum sarira poternicu in susu, inse in câte-va secunde nici-unulu nu se mai vedíu, toti disparura in apa. Acestu esperimentu lu-repetáramu in tóte dílele, si de si totu-de-una tienteamu si nimeriamu fórté bine, nici-odata nu amu avutu noroculu să omorimu vr'unulu din ei. Inse mai in fia-care dí prindeau locuitorii câte-unu cadavru de crocodilu, pe care lu-aruncá ap'a pe tier-muri, si satulu intregu se ospetá cu cotelette de cro-codilu.“

* * * (*Voltaire*) s'a scapatu odata de a scrisu o satira in contra principelui de Orleans, pentru care apoi dinsicu fu inchisu la Bastille. Candu apoi nu peste multu eliberandu-se fu condusu inaintea principelui, acesta lu-asigurá despre innalt'a sa protectiune. — „Numai de cvartirulu meu nu binevoi a te mai ingrigi, principe!“ — díce Voltaire inchinandu-se.

* * * (*Respunsu nimeritu.*) Ce este adeveratulu ospetiu de fantasia? — Candu omulu nu are ce man-cá, si in locu de prandiu, cotesce cartea de bucataria.

Glume si nu pré.

Mai nainte de tóte, permiteti-ni sê vi spunemu, ce se 'ntempla acuma in lumea mare:

Franci'a	De-	sarméza,
Prussi'a		vastéza,
Russi'a		cretéza,
Angli'a		bachéza,
Itali'a		batéza
Turci'a		speréza,
Austri'a		creditéza.

- Óre de ce fu condamnatu Porutiu ?
 — Din iubire pentru Romanu.
 — Cum asié ?
 — Ca sê nu se urésca singuru.

— Audi acolo, juratii din Tergoviste au absolutu pe teribilulu Candiano, care a proclamatu detronisarea lui Carolu-voda!

— Nici poména sê fi facutu blandulu Candiano asié ce-va! Candu i-ar fi si potutu plesni lui prin minte o asemenea idea ?!

— Candu si-a adusu a minte de titlulu poesioru sale.

- Ce titlu ?...
 — „Candu n'aveam ce face!“ ...

- Auditu-ai ce s'a intemplat ?
 — Ba.

— Pap'a din Rom'a a ex-comunicatu pe Victoru Emanuilu.

— De siguru, câ Victoru Emanuilu s'a si spariatu celu pucinu asié, ca si cum s'ar spariá Rothschild, déca in o buna demanétia Austri'a i-ar declará, câ nu-i va mai dá in imprumutu nici unu cruceriu.

Unu diariu óre-care acúsá nu de multu pe unu preotu vialu, câ dinsulu in vinerea mare, pe candu clopotele chiamau pe credinciosi la biserica, dormiá a casa in patu...

— Ast'a e minciuna, — dîse respectivulu, cetindu diariulu.

— Cum sê fia minciuna? — i reflectá altulu — au dóra nu te-am vediutu ?

— Ti-o spunu câ e minciuna, antâiu pentru câ in vinerea mare nici nu se tragu clopotele, — si a dóu'a pentru câ n'am dormitu a casa, ci la — unu amicu.

Amu inceputu cu „de“, sê terminâmu cu „de!“

Éta ce avemu noi:

Avem noi legi	De	testate,
Avem drepturi		rimate,
Si dorintie		belate,
Demnitate		tronata.
Si sperantia		jocata,
Avem cete		strigoj,
Cete negre		calâi ;
Avem cârdu		renegati,
Si turme		apostati ;
Avem noi, avemu		tóte,
Si dreptate	se póte ?	

Gâcitura de siacu

de Silvia Moldovanu.

blamu	mi-	ra-	de	Ne	ve-	mo-	le
sio-	lo'n	prim-	rup-	De-	tinu	ra	n'aru
Tu-	in	au-	mosu	su	Io-	Se	men-
aco-	ti	siru ;	tu	sesi	fru-	Vul-	nió-
susu	te	Candu	de	sifu	mi-	tulu	ele-
fa-	ri	si'n	vr'o	multu	canu.	di	le
iosu ?	noi	le	min-	ri	in	din-	Tini
Su-	te-	Flo-	doi	trei	tu	ce	gra-

Se póte deslegá dupa saritulu calului.

Deslegarea gâciturei numerice din nr. 43.

Frumósa-i melod'á, ce canta mam'a juna,
 La léganulu celu dulce alu fiului amatu ;
 Ce canta, candu lu-vede frunte cu cununa,
 Candu simte 'n pieptu, câ dinsulu de-unu populu e
 stimatu!

Iosifu Vulcanu.

Deslegare buna primiramu de la dómn'a Silvia Moldovanu, si de la dlu Nestoru Macelariu.

Post'a Redactiunii.

Herestreu. Gâcitur'a de siacu nu se póte publicá din caus'a versului. Ai nitatu póte, cá la noi existe si lege de presa.

Dnei I. M. Amu publicá-o bucurosu, de cumva n'ar fi compusa in formatu atâtu de mare. Altele mai mici, bucurosu.

Cernauti. Dlui D. I. O. Se va publicá indata ce vomu dispune de locu. Nu ni-ai poté procurá si fotografi'a acelei manastiri ? Insciintiéza-ne !

Jilau si Putna. Reclamati tabloulu din semestrulu curinte. Dar in semestrulu acest'a nu se dá nici unu tablou.

Suplementu: „Cavalerii noptii“ tomulu II, còl'a II.

Proprietariu, redactoru respundiatoru si editoriu: **IOSIFU VULCANU.**

Cu tipariulu lui Alesandru Kocsi in Pest'a. Piat'a Pesciloru, Nr. 9.